

De QuickScan: 'Reken(B)-(W)eter'

Argumentatie

Aanleiding

Als rekenteam van het Alfa college locatie Hardenberg, willen wij onze studenten optimaal laten profiteren van ons rekenonderwijs. Wij vinden het belangrijk om de ondersteuningsbehoeften van een student zo snel mogelijk in beeld te hebben. Wij merken dat de motivatie en betrokkenheid van de student wordt vergroot als hem/haar direct bij aanvang van de opleiding passend rekenonderwijs en ondersteuning kunnen aanbieden (Groenesteijn, Dijken & Janson, 2012).

Met de invoering van passend onderwijs is de intakeprocedure in het Alfa college aangescherpt. Uit een intern evaluatief onderzoek kwam naar voren, dat de intake zich sterk richt op de beroepsgeschiktheid van een student. Het in beeld brengen van de onderwijsbehoeften ten aanzien van rekenen krijgt onvoldoende aandacht. Uit het onderzoek bleek dat de intakers de onderwijsbehoeften van studenten met ERWD niet bevragen en (h)erkenden. Ook de intakeformulieren boden onvoldoende houvast om de studenten met ERWD te herkennen. Op basis van het advies vanuit het praktijkonderzoek is gezocht naar een instrument wat een breed beeld geeft van de specifieke rekenproblemen van een student. Het bijscholen van de intakers en het omvormen van de bestaande formulieren was geen optie en de bestaande rekendiagnostische instrumenten waren te complex, te tijdrovend en gaven beperkt zicht op de rekenvaardigheid en de beleving van de student.

Vanuit het gemis van een onderzoeksinstrument dat ook door niet- rekendeskundige docenten is te gebruiken tijdens een intake, heb ik de QuickScan 'Reken(B)-(W)eter' ontwikkelt. De reken(B)-(W)eter is een belevingsschaal die snel zicht geeft op de aard en ernst van de rekenproblemen. Het invullen en het beoordelen ervan neemt weinig tijd in beslag. Met de Quickscan: 'Reken(B)-(W)eter' kan een intaker in een oogopslag de rekenbeleving, zoals motivatie, mindset en eerdere leerervaringen en genoten begeleiding signaleren.

Bij de ontwikkeling van de QuickScan zijn er verschillende interne en externe rekendeskundigen geraadpleegd. De QuickScan: 'Reken(B)-(W)eter' is in juni 2015, bij de kandidaat-studenten (BOL en BBL) van de opleidingen V&V getest, geëvalueerd en bijgesteld. Dit schooljaar, 2015-2016, is de QuickScan eveneens ingezet om de onderwijsbehoeften ten aanzien van het rekenen van alle eerstejaarsstudenten vast te stellen. Hiermee kon worden vastgesteld dat 20% van de eerstejaarsstudenten (totaal 60 van de 300 studenten) extra ondersteuning wensten, omdat bij hen sprake was van een matige- tot ernstige rekenproblematiek. Op basis van deze uitkomsten zijn studenten met

een hulpvraag bij aanvang van de opleiding uitgenodigd voor een diagnostisch rekengesprek en gestimuleerd om deel te nemen aan de extra ondersteuningslessen.

De QuickScan 'Reken(B)-(W)eter'

Al tijdens het vooronderzoek, het in de praktijk testen van de QuickScan, werd de kracht van dit instrument zichtbaar. Studenten voelden zich gehoord en de vragen sloten goed aan bij de belevingswereld van de studenten. De QuickScan voldoet volledig aan de verwachting: er is snel zicht op de eventuele rekenproblematiek. De intakekrijgers krijgen beter zicht op waar zich rekenproblemen afspelen bij een student. De vragen van de QuickScan werken ondersteunend voor de student en de intakekrijgers. Ook na het diagnostische rekenonderzoek blijkt de uitslag van de QuickScan een goed beeld te geven van de rekenbeleving en de (onderliggende) rekenproblemen van de student. Omdat de resultaten zo verrassend goed zijn, wordt de QuickScan organisatie breed ingevoerd. Dit is tevens een argument om de QuickScan in te zetten en met de bedoeling er meer bekendheid aan te geven: het biedt ondersteuning bij het signaleren van studenten met ERWD problematiek en nodigt studenten uit om over hun rekenproblemen kenbaar te maken en er over in gesprek te gaan.

De QuickScan vervangt niet het rekendiagnostisch onderzoek. Het is een effectieve en eenvoudige manier om informatie over de rekenproblematiek van de instromende studenten te krijgen. De QuickScan: 'Reken(B)-(W)eter' is een instrument waarmee een beeld verkregen wordt over de mate waarin rekenproblemen spelen en geeft globaal inzicht in de mate en ernst van de problemen. Het moet antwoord geven op de vraag of de student in aanmerking komt voor het passend rekenonderwijs en voor een rekendiagnostisch onderzoek. De intakekrijger kan in één oogopslag zien of er mogelijk sprake is van rekenproblemen en de student doorverwijzen naar de rekenspecialist voor verder onderzoek.

Verantwoording

Voor het ontwikkelen van de 'Reken(B)-(W)eter', is er literatuuronderzoek en een expertbevraging gedaan. Er is vooral gekeken naar beïnvloedende- en onderliggende factoren die kunnen spelen bij studenten met ernstige rekenproblemen. Uit het vooronderzoek zijn die aspecten gehaald, die iets over het wel of niet hebben van een rekenproblemen bij mbo-studenten aangeven. Voor het opstellen van de uiteindelijke scorelijst is advies gevraagd bij collega's, die ruime ervaring hebben op het gebied van begeleiden van studenten met ERWD.

Beschrijving van het idee

Werkwijze

In de praktijk kan de 'Reken(B)- (W)eter', bestaande uit een formulier met daarop een aantal vragen, tijdens het intakegesprek, door de student worden ingevuld. Het formulier geeft de intaker direct een beeld van het wel dan niet aanwezig zijn van rekenproblematiek bij de student en zijn ondersteuningsbehoeften. Voor het af kunnen lezen hoeft de intaker geen rekendidactische achtergrond te hebben.

De Reken(B)-(W)eter kan hoeft niet persé gebruikt te worden tijdens de intake. Hij kan ook gebruikt worden door de rekendocent om bij aanvang van een nieuwe groep een beeld te krijgen van de rekenbeleving van de studenten.

Het afnemen van de 'Reken(B)-(W)eter' en het beoordelen is binnen 2 minuten te doen. Hoe meer items de student rechts in de scorelijst invult, hoe groter zijn ondersteuningsbehoefte is. De student moet door de intaker/ docent worden gemotiveerd om de vragen snel en spontaan in te vullen. In het vooronderzoek is met name gekeken naar, of er in een korte tijd, op een eenvoudige wijze, door de student zelf in te vullen vragenlijst met een grote mate van zekerheid te achterhalen is of er sprake is van rekenproblemen en/of een rekenstoornis. De vragen zijn daarom eenvoudig opgesteld en worden door de student niet als beoordelend ervaren. Studenten geven aan zich uitgenodigd te voelen om hun rekenproblematiek bespreekbaar te maken.

Reken(B)-(W)eter

Naam :

Leeftijd :

Vooropleiding :

Welke van de twee uitspraken over rekenen past het beste bij jou? Je kunt je antwoord geven door het vakje aan te kruisen (0)							
1	Ik vind rekenen leuk.	0	0	0	0	0	Rekenen leer ik nooit.
2	Ik heb geen problemen met rekenen.	0	0	0	0	0	Ik heb vanaf de basisschool al problemen met rekenen.
3	Rekenen is belangrijk voor mijn toekomst.	0	0	0	0	0	Ik snap niet waarvoor rekenen nodig is.
4	Ik kan me goed concentreren tijdens het rekenwerk.	0	0	0	0	0	Ik kan mijn aandacht er niet bijhouden tijdens mijn rekenwerk.
5	Rekenen daagt mij uit.	0	0	0	0	0	Rekenen maakt mij onzeker.
6	Ik loop meestal voor op de klas.	0	0	0	0	0	Ik loop meestal achter op de klas.
7	Ik kan de 'tafels' dromen.	0	0	0	0	0	Ik heb nooit de 'tafels' geleerd.
8	Ik heb geen problemen met betalen aan de kassa.	0	0	0	0	0	Ik reken liever niet met gepast geld af.
9	Ik heb geen extra hulp nodig gehad.	0	0	0	0	0	Ik heb vaak extra hulp gehad.
10	Ik snap het snel.	0	0	0	0	0	Ik heb vaak extra uitleg nodig.
11	Sommen met een tekst vind ik niet moeilijker.	0	0	0	0	0	Sommen met tekst zijn moeilijk.
12	Huiswerk maken voor rekenen vind ik geen probleem.	0	0	0	0	0	Huiswerk maken voor rekenen lukt mij niet alleen.

Ik meld me aan voor een opleiding op : niveau 1 / niveau 2 / niveau 3 / niveau 4

Ik heb een dyscalculie verklaring : ja / nee

Ik heb een dyslexie verklaring : ja / nee

Ik heb behoefte aan extra begeleiding bij rekenen : ja / nee

Verantwoording op de gestelde vragen van de belevingsschaal

Er is geen sprake van rekenproblematiek als de student aangeeft:	Er is wel sprake van rekenproblematiek als de student aangeeft:	Toelichting
Ik vind rekenen leuk.	Rekenen leer ik nooit.	Er zijn studenten met rekenproblemen die door hun negatieve ervaringen, opgedaan in hun vorige opleiding(en), een statische mindset hebben ontwikkeld (C. Dweck).
Ik heb geen problemen met rekenen.	Ik heb vanaf de basisschool al problemen met rekenen.	Het hebben van langdurige rekenproblematiek kan leiden tot gebrek aan zelfvertrouwen en een negatief zelfbeeld. Ik leer het nooit (J.E.H. Van Luit).
Rekenen is belangrijk voor mijn toekomst.	Ik snap niet waarvoor rekenen nodig is.	De motivatie voor het leren rekenen neemt af als de student het belang van rekenen niet in ziet (G. Hanraets).
Ik kan me goed concentreren tijdens het rekenwerk.	Ik kan mijn aandacht er niet bijhouden tijdens mijn rekenwerk.	Een student met rekenproblemen moet om te kunnen rekenen zich extra goed kunnen inspannen. Het werkgeheugen raakt gauw overbelast als hij zich over complexe berekeningen moet nadenken.
Rekenen daagt mij uit.	Rekenen maakt mij onzeker.	Een student met een statische mindset laat zich niet uitdagen. Rekenen wordt niet als uitdaging maar als een onoplosbaar probleem gezien. Dit kan leiden tot vermijdingsgedrag of rekenangst.
Ik loop meestal voor op de klas.	Ik loop meestal achter op de klas.	Uit ervaringen opgedaan tijdens eerder opleidingen laten zien dat de student met rekenproblemen qua rekenvaardigheid achterblijft op zijn leeftijdsgenoten (J.E.H. Van Luit).
Ik kan de 'tafels' dromen.	Ik heb nooit de 'tafels' geleerd.	Studenten met (ernstige) rekenproblemen hebben moeite met automatiseren. Zij hebben daardoor moeite met het aanleren van de tafels. Er kan ook sprake zijn van gebrekkig rekenonderwijs. Er is dan onvoldoende aandacht besteed aan het automatiseren of inzicht verkrijgen in het

		rekenwerk (A. Desoete).
Ik heb geen problemen met betalen aan de kassa.	Ik reken liever niet met gepast geld af.	Studenten met ernstige rekenproblematiek vermijden betalingshandelingen. Ze kunnen niet met 'echt' geld omgaan en hebben zich aangeleerd moeilijke situaties uit de weg te gaan (J.E.H. Van Luit).
Ik heb geen extra hulp nodig gehad.	Ik heb vaak extra hulp gehad.	Studenten met rekenproblemen hebben vaak veel hulp gekregen. Al vanaf de basisschool hebben ze extra aandacht gekregen van de onderwijzer of remedial teacher (A. Desoete).
Ik snap het snel.	Ik heb vaak extra uitleg nodig.	
Sommen met een tekst vind ik niet moeilijker.	Sommen met tekst zijn moeilijk.	Studenten vinden contextopgaven vaak moeilijk en kunnen de berekeningen niet uit de tekst distilleren (J.E.H. Van Luit).
Huiswerk maken voor rekenen vind ik geen probleem.	Huiswerk maken voor rekenen lukt mij niet alleen.	Het lukt een student met rekenproblemen niet om zelfstandig huiswerk te maken. Automatiseren door het herhalen van sommen lukt wel maar zodra er zich een nieuwe opgave voordoet haken ze af en hebben ze opnieuw hulp en uitleg nodig.